

πό διερχομένων στρατευμάτων ὁ τυμπανισμός, ὡς θεωρουμένου τοῦ τόπου ἱεροῦ. Τό ὄνομα καί ὁ χρόνος καί ἡ παράδοσις συμφωνεῖ μετά τῆς ἱστορίας· διότι κατὰ τὰς ἀρχάς τοῦ στ. αἰῶνος ὑπῆρχε Πιρί πασᾶς, συνετός βεζύρης τοῦ σουλτάν Ζελίμ τοῦ Α΄, αὐτός δέ πρῶτος στόλον μέγαν ἐποίησατο καί ναύσταθμος ὑπ' αὐτοῦ ὠρίσθη ἡ σημερινή θέσις τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει ναυστάθμου. Ὁ Πιρί πασᾶς ἦν σημαντικώτατος διότι ἐθεωρεῖτο δεύτερος κυριάρχης μετά τόν σουλτᾶνον· τό 1521 δέ ἐκηρύχθη πόλεμος ὑπό τῶν τούρκων κατὰ τῆς Οὐγγαρίας, τότε ἐξεστράτευσεν ὁ σουλτάν Ζουλεϊμᾶν ὁ μεγαλοπρεπής κατ' αὐτῶν μετά τοῦ Πιρί πασᾶ· ἐκυρίευσαν τό Βελιγράδιον καί οἱ κάτοικοι ἐγκατεστάθησαν εἰς ὁμώνυμον συνοικίαν τῆς πόλεως καί ἄλλοι δέ ἄλλαχοῦ. Αὐτός ὁ ἴδιος ἐκείνῳ ὁ Πιρί πασᾶς ὁ ἰδρῦσας τό ἐν Σηλυβρίῳ κάλλιστον φερώνυμον τῶν τέμενος, ἐπίσης ὠκοδοήσατο τό ὁμώνυμον νῦν προάστειον καί τέμενος ἐν Κωνσταντινουπόλει (58). Μετώκησε λοιπόν δύο τρεῖς οἰκογενεῖας Μαγυάρων, ἃν τὰ ὀνόματα καί αἱ οἰκογενεαὶ ὀρθόδοιξοί ἐκείνην καλεῖται, ὁ ἰδρυτής ταύτης Πιρί πασᾶς παρά τό ρεῦμα ἐφ' οὗ τό ὄνομα ἔχειν ἐξ οὗ μέχρι τοῦδε ρεῦμα τῶν Οὐγγύων ὀνομάζεται, τουρκιστί μαγυρ δερές· συνάμα δέ διέταξε περιοίκους Ἕλληνας ἀφόβως ἀγγεῖν ἵνα οἰκήσωσι καί μέχρι τῶν ἀρχῶν τοῦ παρόντος αἰῶνος δέν ἤρθεν τριάκοντα ἑλληνικὰς οἰκογενεῖας κατὰ τὴν μαρτυρίαν τῶν γεροντοτέρων· ἀποδοτέον δέ τὴν αὐξήσιν καί τόν σχετικόν πλουτισμόν τῆς κώμης ταύτης ὡς ἐκ τοῦ προσφόρου τῆς γῆς πρὸς καλλιέργειαν τῆς ἀμπέλου. Ἀλλά καί Ἱεροπόταμος, τουρκιστί Ζάχτερος, ἐάν ὀνομάσθη ὑπό τοῦ θεωρουμένου ἰδρυτοῦ τό Ἐξάστρον καί ὠκήθη δέν σημαίνει ὅτι καί πρῶν ἦν ἀκατοίκητον ἐν τοιοῦτον εὐγενές μικρόν Μυριόφυτον. Ὡστε περὶ τοῦ ὀνόματος τοῦ Ἐξάστρου ἰσχυρά ἐπιχειρήματα ἔχουσι οἱ Ἕλληνες καί οἱ τούρκοι.

Τά Ἐξάστρον κώμη κομψή καί ἐρατεινή ἐστίν ὡς ἔχουσα ὠραῖα κτίρια κλιμα ἐξάριτον, ἀνθρώπους ρωμαλέους, ὕδατα ἀφθονα καί ὑγιέστατα ἀτινα ἀρδεύουσι τούς ἐγγύς κήπους καί ἀγρούς· τὴν δέ καλονήν τοῦ τόπου κάλαμοσιμόνος ποιητοῦ δύνатаι ἵνα ἐξυμνήσῃ. Ἐνοικεῖται ὑπό 350 ἑλληνικῶν οἰκογενειῶν αἵτινες ἔχουσι ναόν, ἀφιερωμένον τῷ πρωτομάρτυρι ἀγί-

φ Στεφάνφ, κτισθέντα δέ τό 1844· παρά τήν κώμην ἐντός δασυλλίων ἐν οἷς θεότης κατοικεῖ ὡς ἐν μέσφ ἄλλεων ναΐδια δύο, πρωτομάρτυρος καί ἀειπαρθένου. Δίθινα καί εὐκτιστα εἶνε τά ἐκπαιδευτήρια· φοιτῶσι δέ εἰς μέ τό ἀστικόν τῶν ἀρρέων 85 μαθηταί, εἰς δέ τό νηπιοπαρθεναγωγεῖον 198 ἀμφοτέρων τῶν γενῶν· διδάσκουσι δέ εἰς μέν τοῦτο τρεῖς καί ἐκεῖνο δύο διδάσκαλοι (59) ὧν ἡ μισθοδοσία ἐτησίως δέν ὑπερβαίνει τάς 180 λίρας^α αἵτινες προσπορίζονται ἐκ τοῦ ταμείου τοῦ ναοῦ καί ἐν τοῦ ἀντιτίμου τόπων βοσκῆς. Αἱ σταφυλαί τοῦ Ἐξάστρου διασημίζονται καί ἐν τῇ πρωτευούσῃ διά τήν γεῦσιν, γισκουντσάκ οὐζουμί λεγόμενα, καί εἰς ἐπέκεινα τῶν ὀκτώ χιλιάδων λιρῶν ὑπολογίζεται ἡ ἐξαγωγή αὐτῶν. Κλήματα κέκτηνατι ἄνω τῶν ἔξη ἑκατομμυρίων ἔξ ὧν ὁ πλουσιώτατος ὀγδοήκοντα χιλιάδων τοιούτων κατέχει. Νόστιμοί τῶν πέριξ εἰσῆ καί οἱ οἶνοι ὧν ἡ παραγωγή ἀναβαίνει πέρα τῶν δύο ἑκατομμυρίων ὀκάδων κατ' ἔτος· ἀπό δέ τοῦ 1882 ἤρξατο ἵνα ἐξαγωγή γίνηται εἰς Βορδῶ τῆς Γαλλίας τοῦ προρρηθέντος προϊόντος κατὰ τό ἡμισυ ποσόν, καί ἡ τιμή διακυμαίνεται μεταξύ τεσσάρων ἢ δώδεκα γροσίων τό μέτρον ὃ ἰσοδυναμεῖ ὀκτώ ὀκάδας. Τά σιτηρά δέν ἐπαρκοῦσι πρὸς διάθρεψιν τῶν κατοίκων, τά δέκατα οὖως τῶν σταφυλῶν ἐπώληθησαν (φω) ἀντί 1070 λιρῶν καί ἄλλοτε 1300. Ἡ ἔρρηθος γῆραια τῶν πέντε κωμῶν ὡς Ἐπιβατῶν, Ἐξάστρου, Δελιωῶν, Αἰγακῶν καί Οἰκονομείου δύναται ἵνα παραγάγῃ οἶνον κατὰ μέσον ὄρον κατ' ἔτος ὑπεράνω τῶν 3.000.000 ὀκάδων. Διακρίνεται ἡ κώμη αὕτη ἐπί γυναικεῖς ὠραιότητι καί εὐσωμίᾳ ἀνδρική, ἃ προσόντα ὁ περίεργος βλέπει συνηθέστερον ἐπί τῆς λεωφόρου, ἥτις ἔχει μήκος δύο νέων σταδίων πωσ καί συνδέει τήν κώμην μετὰ τῆς ἀκτῆς, ἐφ' ἧς γίνεται ὁ περίπατος.

(57) Κύρ. Ἀν. Ζ'. γ'. 40

(58) Κωνστ)π. Σ. Δ. Β. τ., β' ; σ. 15

(59) Τό 1890 ἐδίδαξαν : Αναστάσιος Γ. Γεμεντζόπουλος, διευθυντής ἐγχώριος καί τελειόφοιτος Μ. Γ. Σ., Εὐλάμπιος Χ. Μαλακόπουλος, Ζαφείριος Ἀθανασιάδης, Φανή Σ. Καρνοφύλλου καί ἡ ἐγχώριος Σοφία.